

Tornar a començar als 65

Tot l'any de vacances

Seuen a l'ombra i miren els cotxes que passen atabalats. Els sents com s'expliquen batalletes i es barallen i s'hi entesten. Són gairebé un milió a Catalunya i més de 500.000 al País Valencià. Passen de 65 anys i han descobert que ser vell no és ensopit.

A bans anava a córrer a la Ciutadella, però ara em canso i només puc jugar a la petanca. És una manera de fer exercici i d'entretenir-te". Li diuen l'Avi –o l'Avituella, de vegades– perquè és el més gran de la colla. Rafael Martí té 84 anys i cada tarda surt a jugar a la petanca prop de l'Arc del Triomf, a Barcelona. La Carme Martí –tot i el cognom no són parents– té 65 anys, és soltera, però no se sent solitària. "Faig gimnàstica, vaig a nedar, a colònies, a les excursions que organitzen al casal i tinc cura del meu jardí; sóc de la coral del casal Violant d'Hongria i he cantat al Palau de la Música", explica amb orgull. Diu que ser a tot arreu li ha tret preocupacions i li ha donat amics.

Tant el Rafael com la Carme pertanyen al col·lectiu que generalment anomenem gent gran. La prolongació de l'esperança de vida en les societats desenvolupades i el descens de la fecunditat són les causes principals que fan que cada any pugi aquest grup i que el seu pes demogràfic

prengui molta importància dins la població. Però, a més, la crisi econòmica dels darrers anys –reducció de plantilles i jubilació anticipada– i el creixement de l'atur contribueixen a augmentar una població que disposa, teòricament, d'incomptables hores d'oci i de lleure.

Esport, cultura, esbarjo, vacances, voluntariat..., tot d'activitats ocupacionals i d'oci són portes que s'obren de bat a bat quan es franqueja la ratlla dels 65 anys. Un ampli ventall de fórmules que pretenen treure la figura de l'avi del seu reducte. Homes i dones com l'Elionor o la Mercè tenen com a punt de trobada el casal: "Hi fem el cafetó, la xerrada i ens hi trobem molt a pler". Els casals, distribuïts per tots els barris, són els principals centres recreatius. Els avis hi dinen per un preu que no acostuma a arribar a les 400 pessetes, el servei de perruqueria o barberia hi costa unes 300; n'hi ha que llegeixen el diari a la biblioteca, d'altres s'apunten a activitats esportives –que cada cop tenen més èxit–, jocs d'es-

plai, excursions i cursets. Es tanta la demanda d'activitats que els casals solen contractar el servei d'empreses dedicades exclusivament a l'animació dels avis, com ara Esport-3 que, a més de castanyades, carnestoltes i tallers, és coneguda per la sortida a la neu que organitza cada hivern.

Poder treballar, fer una feina útil i enriquidora després de la jubilació és una cosa que encara la societat no ha resolt. Però no és poca la gent gran que ha trobat la manera d'enriquir, transmetre, difondre allò de més preat que tenen: l'experiència. Un vell és un llibre obert que malauradament es tanca definitivament amb la mort. Miquel Lladó s'ha fet animador cívic, i veu clar que sempre es pot ser útil. Aquest no n'és pas l'únic exemple: hi ha un autèntic fixer d'avis amb coneixements autogestionats per ells mateixos. Vidriers, ebenistes, taxadors d'antiguitats, col·leccionistes o boletaires ofereixen els seus serveis a les escoles i als organitzadors de conferències.

La gran demanda de viatges per a gent gran s'ha convertit en un negoci florent per a les agències. Algunes s'hi han especialitzat, com ara l'Avi Turista o la Yaya Exprés, i ofereixen des d'excursions d'un dia amb visita cultural inclosa fins a vacances a l'estranger. Només han de tenir en compte les manies dels avis: que el menjar sigui bo i el viatge, barat. En aquest sentit, la gent gran es beneficia, a través de l'Insero o d'altres entitats, de subvencions o de descomptes en temporada baixa. De fet, l'envelliment progressiu de la població fa que com més va, més empreses vulguin captar aquest sector turístic en auge. L'oferta hotelera de la ciutat de Benidorm, per exemple, s'adapta a l'hivern per rebre més de 100.000 vells que hi acudeixen de tot el món. Les persones grans hi troben un ambient distret i divertit sota un sol càlid que els preserva del fred, i a més la possibilitat de fer coses que en

el seu àmbit habitual no poden o no gosen fer. Reviuen temps passats, ballen al so d'una salseta o un vals i es posen la malla per a fer gimnàstica a la platja. Fins n'hi ha que decideixen de tornar a compartir la vida amb una altra persona. Tots tenen el mateix objectiu: passar-s'ho d'allò millor i continuar mantenint l'esperit jove.

Aquest estiu la Generalitat de Catalunya ha obert una nova experiència: ha llogat dos hotels a Cambrils i a Santa Susanna per allotjar-hi els avis que, tot i viure amb la família, no aguantarien el ritme d'unes vacances qualssevol. A més d'oferir-los assistència sanitària i social, s'evita que la família n'acabi cansada. Aquesta és la causa majoritària dels abandonaments que augmenten quan arriben les vacances.

Tot l'any de vacances vol dir vèncer la solitud i no deixar de sentir-se útil després de traspassada la barrera arbitrària dels 65 anys. Perquè, en realitat, la jubilació i fer-

se gran s'assumeix de moltes maneres diferents, segons les característiques personals de cadascú. Alguns consideren aquest pas com la liberalització d'unes obligacions que han girat al voltant de la feina, uns altres l'acullen amb resignació com un fet inevitable. L'home viu més malament que la dona el pas a la vellesa "perquè la seva estructura psicològica recolza en el rol laboral, mentre que la dona conserva les funcions de mestressa de casa", afirma la doctora Maria dels Àngels Tresserra. I aquest pas es viu pitjor en el món urbà que no en el rural. Però la majoria no se sentiran vells mentre conservin la capacitat necessària per a valer-se per ells mateixos. Ara tenen moltes hores de lleure i molts d'ells han descobert que ser vell no és avorrit; que no es tracta només de passejar, veure si plou, queixar-se del fred o de la calor o simplement de passar el temps.

Mercè March / Mercè Molist

Ser vell no és avorrit si s'aprofiten les hores de què es disposa per a desenvolupar activitats de tot tipus.

RAFA GIL

Una tendència al sobreenvelliment

Les recents declaracions del catedràtic de la Universitat de Kansas, Santiago Grisolia, s'han de prendre seriosament: l'edat mitjana de vida pot arribar als 120 anys. A aquest augment de l'esperança de vida, hi hem d'afegir les previsions per a l'any 2050: el 30% de la població de Catalunya tindrà més de 65 anys. Catalunya esdevindrà un país greument sobreenvellit. També es constata al País Valencià un increment progressiu de la taxa d'envelliment i, en general, a totes les societats del món occidental.

El col·lectiu de gent gran al Principat representa un 15% aproximadament de la població, és a dir uns 920.000 vells,

dels quals 321.000 són vídues i més de 150.000 viuen sols. Al País Valencià, amb més de 500.000, el percentatge ja sobrepassa el 13%.

Una taxa del 10 al 14% indica societats envellides i per sobre del 14%, societats sobreenvellides. Aquest pes relatiu de les persones grans dins el total de la població no ha tingut com a principal causa el descens de la mortalitat, sinó el descens de la fecunditat. Tant al Principat com al País Valencià la taxa de creixement vegetatiu per cada mil habitants és inferior a l'1,45% (la mitjana de la CEE és de l'1,55). Això vol dir que es produeix un increment progressiu de les persones de

més edat. A Lleida, per exemple, gairebé el 16% dels individus tenen més de 65 anys, i a Castelló quasi arriben al 14,5%. Societats, doncs, ja sobreenvellides. Una dada més: a comarques com el Pallars Jussà o el Pallars Sobirà, el Priorat i l'Alt Urgell la realitat és molt més greu: per cada 100 nens entre 8 i 14 anys hi ha al voltant de 150 persones que sobrepassen els 65. El problema s'aguditza perquè la majoria de vells passen dels 75 anys i molt sovint, per causa de l'edat, són afectats de degradacions físiques i psíquiques.

M. M.